

POSTANOWIENIE

Dnia 21 grudnia 2004 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Tadeusz Żyznowski (przewodniczący)

SSN Marek Sychowicz (sprawozdawca)

SSA Wojciech Kościółek

Protokolant Anna Matura

w sprawie z wniosku Z.K. i J.K.

przy uczestnictwie L.R. i D.K.

o stwierdzenie nabycia spadku,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 21 grudnia 2004 r.,

kasacji wnioskodawców od postanowienia Sądu Okręgowego w W.

z dnia 10 lutego 2004 r., sygn. akt [...],

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia
o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 13 października 2003 r. Sąd Rejonowy w W., po ponownym rozpoznaniu sprawy, stwierdził że spadek po B.K., zmarłym dnia 27 grudnia 1993 r., na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia 5 listopada 1989 r. nabyli żona Z.K. i syn J.K. po ½ części. Jednakże na skutek apelacji wniesionej przez uczestnika postępowania D.K. postanowienie to zmienił Sąd Okręgowy w W. i postanowieniem z dnia 10 lutego 2004 r. stwierdził, że spadek po B.K. na podstawie wymienionego testamentu nabyły dzieci J.K. w 3/5 częściach oraz D.K. i L.R. po 1/5 części. Sąd Okręgowy uznał, że wartość samochodu Volvo i wyposażenia mieszkania w W. jest gospodarczo nieistotna w stosunku do nieruchomości położonej w Józefowie i trudno przyjąć, by akcje spółki „[...]” oraz prawa do nieruchomości położonych w W. przedstawiały jakąkolwiek wartość. Nieruchomość położona w J., którą spadkodawca przeznaczył dzieciom J.K. w połowie oraz B.K., W.K. i L.R. w drugiej połowie, w równych częściach, wyczerpuje prawie cały spadek. W sprawie ma zatem zastosowanie reguła interpretacyjna zawarta w art. 961 k.c., nakazująca potraktowanie osób (Z.K. i J.K.), którym w testamencie spadkodawca przeznaczył pozostałą część majątku, nie za spadkobierców, lecz zapisobierców. Sąd Okręgowy wziął pod uwagę, że B.K. zmarł bezpotomnie przed swoim ojcem i stwierdzając nabycie spadku zastosował zasadę przyrostu (art. 965 k.c.).

Postanowienie Sądu Okręgowego w W. a dnia 10 lutego 2004 r. zaskarżyli kasacją wnioskodawcy Z.K. i J.K. Podstawę kasacji stanowi naruszenie art. 948 i 961 k.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. Skarżący wniesli o zmianę zaskarżonego postanowienia i o utrzymanie w mocy postanowienia Sądu pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Trafnie skarżący zarzucają, że wydając zaskarżone postanowienie Sąd Okręgowy z naruszeniem art. 948 k.c. dokonał wykładni testamentu spadkodawcy i z naruszeniem art. 961 k.c. zastosował ten przepis.

Reguła interpretacyjna zawarta w art. 961 k.c. wchodzi w grę tylko wówczas, gdy – jak wynika z tego przepisu – spadkodawca przeznaczył w testamencie oznaczonej osobie (osobom) poszczególne przedmioty majątkowe i zachodzi wątpliwość co do zakresu tego rozporządzenia. Reguła ta nie ma zastosowania, gdy spadkodawca rozporządził na wypadek śmierci całym swoim majątkiem. Nie ma przy tym znaczenia sposób tego rozporządzenia, tj. czy spadkodawca powołał oznaczone osoby do dziedziczenia określonych ułamkowo (procentowo) części swego majątku, czy też przeznaczył im poszczególne przedmioty majątkowe, jeżeli nie ma wątpliwości że w ten sposób rozporządził całym spadkiem.

Testament własnoręczny sporządzony w dniu 5 listopada 1989 r. przez B.K. nie pozostawia wątpliwości, że zawiera powołanie do spadku obejmujące cały majątek spadkodawcy. Jednoznacznie wynika to ze sformułowania, że – poza nieruchomością położoną w J. – „do pozostałej części majątki i praw powołuję na spadkobierców...” Wyklucza to przyjęcie (art. 948 k.c.), że spadkodawca nie rozporządził całością spadku na rzecz spadkobierców i, że co do części swego majątku, ustanowił zapis. Wszystkie osoby wymienione przez spadkodawcę w testamencie (z wyjątkiem B.K.) są jego spadkobiercami. Wielkość udziałów, w jakich dziedziczą, zależy zaś z jednej strony od wartości nieruchomości położonej w J., a z drugiej – od wartości pozostałych przedmiotów majątkowych pozostałych w spadku, niezależnie od tego jaka jest to wartość (nawet minimalna) i jaki jest jej stosunek do wartości nieruchomości położonej w J.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy uwzględnił kasację i na podstawie art. 393¹³ § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. postanowił jak w sentencji.